



Reforma amb olor de maquillatge

El president del Govern Balear, Jaume Matas, anuncià que l'Estatut balear serà reformat, però dins el marc d'un gran pacte estatal entre el PP i el PSOE. Els nacionalistes i EU ja s'han posat en peu de guerra.

Des de just abans de Nadal dirigents del PP han manifestat la necessitat de reformar, durant el 1997, l'Estatut de Balears. Totes aquestes preses de posició sobtaren l'oposició, que no es creia el que sentia. Reforma de l'Estatut? Però si només uns pocs mesos abans ni en volien sentir a parlar, els conservadors! Pere Sampol, portaveu parlamentari del PSM-Nacionalistes de Mallorca, en conferència de premsa el dimecres dia 15, deia: "quan jo em vaig reunir amb el president Matas, el mes de setembre, li vaig dir que nosaltres consideràvem una prioritat la reforma de l'Estatut dins aquesta legislatura. Em va contestar que ell no ho contemplava i que l'única prioritat absoluta era aconseguir l'estatut fiscal".

Si això era així, què està passant a Balears? Per què de sobte es parla tant de reforma?

Vegem-ho. El dia 13 Matas es desplaça a Madrid per participar en una reunió de tots els presidents autonòmics "populars" amb Aznar. Quan torna a Palma, l'endemà, confirma les sospites i desconfiances dels nacionalistes. Anuncia que, efectivament, tots els presents han coincidit a demanar al president del govern que



Jaume Matas, president de Balears. Ha demanat a Aznar un pacte entre PP i PSOE per reformar l'Estatut de les Illes.

faci les passes necessàries per enllestir un nou pacte per ampliar les competències de les comunitats de *via lenta*. Matas es referia a aquest pacte com "el paraigua protector" que asseguraria la reforma. Tot i això, el president de Balears assegurà que "si no és possible" el consens entre PP i PSOE, el seu govern es comprometia a posar en marxa "iniciatives legislatives" per aconseguir la reforma.

després –i tal com preveu la Constitució– es feren tímids intents per reformar l'estatut, ni un ni altre partit estatal feren res. Finalment, el 1991, es va aconseguir –després de moltes negociacions– que el Parlament balear aprovàs –amb l'abstenció del PSOE– un text de reforma que es va presentar a Madrid. Allà, però, ni el PP ni el PSOE feren res per accelerar el pas de la reforma pel congrés i, així, la iniciativa hagué d'espe-

Comunitat històrica.

Si al setembre, seguint el que va dir Pere Sampol, Matas no pensava en cap reforma de l'Estatut i, a més, ara anuncia formalment aquesta iniciativa després de la reunió de Madrid, sembla bastant evident que la idea no parteix de Balears, sinó que ve des de Madrid. És, efectivament, l'anunci d'una nova reedició dels pactes que des de sempre han marcat l'evolució política de les Balears.

Així va ser amb el canvi de via. L'any 1981, a instàncies de les centrals estatals, la UCD i el PSOE balears acceptaren el canvi de via del 151 al 143 per accedir a l'autonomia. El 1983 AP i PSOE pactaren finalment l'Estatut a Madrid, que es va aprovar amb l'abstenció dels conservadors. Quan cinc anys



ARXIU / JOAN CELIÀ



ARXIU / PERE CARMONA



ARXIU / RAFA GIL



rar mesos i mesos. Finalment, la piconadora dels partits estatals –fruit del pacte al qual havien arribat el 1992– deixà sense efectivitat la reforma que el Parlament balear havia aprovat.

Ara, el PP assegura que aquesta reforma serà –ho va dir Huguet i també el president Matas– el mecanisme que permetrà la consideració formal de les Balears com a “comunitat històrica”.

És això possible? Políticament s’ha considerat –si més no fins ara– que una comunitat històrica és aquella que fa seva la categoria de “nacionalitat” i, per tant, té el màxim grau d’autogovern. Tot i que hi ha algunes diferències aquests són els casos de Catalunya, País Basc i Galícia. És aquest el camí que seguirà Balears? No ho sembla i, més aviat, hem de fixar-nos en els exemples de les reformes dels estatuts de Canàries i Aragó.

El 31 de desembre, el BOE publica els textos estatutaris, reformats, de Canàries i Aragó. Aquests documents donen una idea aproximada sobre el model que el futur pacte autonòmic farà servir per reformar els estatuts del 143.

Tots dos proclamen, en l’article primer, el caràcter de “nacionalitat” de les respectives comunitats. Però només és una coincidència terminològica. Aquest setmanari ha consultat fonts jurídiques que estudien els textos dels estatuts reformats. La conclusió és òbvia. Mentre que la reforma canària permet d’augmentar considerable-

ment l’autogovern, la d’Aragó es queda en simples avenços terminològics, simbòlics i, en el millor dels casos, amb les noves competències que l’estat ja tenia pensat atorgar a les comunitats del 143. La novetat, això sí, és la capacitat de dissoldre el Parlament.

La comparació dels dos textos demostra una doble via: la de les

comunitats amb poder polític negociador, Canàries, i les que no en tenen: Aragó. Un exemple de les diferències entre les dues reformes. Mentre que Canàries podrà tenir policia autonòmica –un dels elements que mostren la capacitat d’autogovern– amb competències d’ordre públic, a Aragó s’hauran de conformar amb la cessió d’una

Dalt, d’esquerra a dreta: Pere Sampol (PSM), Francesc Triay (PSOE) i Eberhard Grosske (EU). Mentre que el PSM i EU s’oposen al pacte autonòmic, el PSOE encara no s’ha manifestat formalment, tot i que Triay va avançar la “necessitat” d’arribar a un acord. Al costat d’aquestes ratlles, Maria Antònia Munar. Unió Mallorquina es mostra contrària al pacte PP-PSOE. Antoni Mir (baix), president de l’Obra Cultural Balear, anuncia una gran mobilització popular.

Els partits nacionalistes (PSM i UM) i EU s’oposaran aferrissadament a l’anunciat pacte autonòmic entre el PP i PSOE.

ARXIU / RAFA GIL



companyia de la policia de l’estat perquè vigili els edificis públics. És clar: Aznar necessita els nacionalistes canaris, mentre que en té prou amb la concessió d’unes mínimes satisfaccions al Partit Aragonesa Regionalista (PAR) com la dissolució de les Corts o l’ampliació del període de sessions. O el peculiar article 7: “*Las lenguas y modalidades lingüísticas propias de Aragón gozarán de protección...*”, sense que s’especifiqui de quines llengües es parla.

Desconfiança. Però en els cercles nacionalistes illencs ni tan

A les portes d'una farsa

La història mostra que no podem ser molt optimistes davant l'anunci de l'enèsim pacte de Madrid sobre l'autonomia balear. Des dels inicis de la transició, sempre que les Illes han tengut una oportunitat d'avançar en el seu autogovern s'ha deixada perdre. Per què? No cal anar gaire lluny per trobar les respostes. De fet només n'hi ha una, d'explicació: que a les Balears el nacionalisme polític no ha pogut imposar les seves tesis mai. Dit d'una altra manera: la immensa majoria dels votants han decidit que les forces majoritàries siguin les d'àmbit espanyol.

Així, no és estrany que passin desgraciats episodis com el de les tarifes aèries: els diputats de Balears –del PP i del PSOE– reconeixen que ni tan sols s'havien assabentat que el grup parlamentari popular havia rebaixat la subvenció. En la pràctica això significa que els residents illencs pagaran més per sortir per via aèria de les Illes. Per intentar arreglar el ridícul, el president Matas diu que aconseguirà refer aquella iniciativa del seu grup. No dubtem de les bones intencions del president, però no és aquesta la qüestió. El fet és que les Balears no tenen representants a Madrid que vetllin, primer, pels interessos de les Illes. Els seus interessos bàsics –i és lògic que sigui així– són obeir les ordres que els caps dels grups parlamentaris els hi donen.

Ara es torna a anunciar una possible reforma de l'Estatut. Amb els precedents existents es pot intuir com acabarà tot. PP i PSOE pactaran a Madrid, i les seves delegacions a Balears trobaran les justificacions que calguin per explicar la decisió. Finalment, les Illes seguiran en el mateix paquet autonòmic que altres *comunitats històriques* com La Rioja, Extremadura, Madrid...

Més que davant una reforma, estam a les portes d'una farsa, d'una gran farsa. Ja ha començat la representació teatral: els dirigents *populars* no s'estan de dir que finalment serem "comunitat històrica". Com ho serem? Amb els mateixos nivells competencials que Extremadura, per exemple? Alguns portaveus del PP balear ja són com el socialista Rodríguez Ibarra,

l'essència mateixa de la demagògia. Per cert, que en aquesta orgia reformadora, podria ser que l'original president extremeny en tornàs a fer de les seves, si el PSOE no pacta la reforma i el PP la tira endavant. Diuen que té preparada la seva particular reforma: una proposta basada en una pràctica traducció de l'Estatut català que, òbviament, seria rebutjada i, així, tendria una nova oportunitat de recórrer al Constitucional.

Tomant al cas balear, cal deixar clar que la farsa no és que els partits majoritaris actuïn com el que són i d'acord amb la seva ideologia. Això és ben normal. A més, tenen la legitimitat dels vots per fer-ho. El que constitueix una farsa són tots aquests discursos pseudoautonomistes que pretenen fer combregar amb rodes de molí: una pretesa reforma que mantengui les Illes en el mateix sac que les comunitats del 143 no és ni serà mai la fórmula per satisfer políticament l'aspiració d'una nacionalitat històrica. La reforma que han reclamat des de fa dos anys les desenes de milers de ciutadans que es manifesten a les diades –i que ho tornaran fer el 10 de maig proper– té una base molt clara: que Balears tinguí un sostre competencial semblant a Catalunya. Per què? Perquè tenim tots els requisits històrics. Això sí, ens falta el més important: que governin els nacionalistes.

Amb aquesta mancança i amb una realitat política que representa l'hegemonia del PP i del PSOE –més del 80% dels vots entre els dos partits– no cal ser massa perspicax per imaginar cap a on aniran els esdeveniments.

El nacionalisme polític, cívic i cultural s'haurà de preparar per un futur que si no és negre, pel cap baix serà bastant gris. Per tant, convendria que aquests sectors socials començassin a plantejar-se estratègies de futur immediat. Políticament el repte és molt clar: les eleccions de 1999. Però per arribar-hi en les millors condicions, cal que els sectors cultural i cívic comencin a pressionar el nacionalisme polític per tal que tenguí clares quines han de ser les seves passes immediates. **M. P.**

sols hi ha la seguretat que el "model aragonès" sigui el que finalment s'apliqui a les Illes. El temor és que la reforma no arribi ni tan sols a això, sinó que es quedi en una operació de maqui-llatge.

L'oposició –nacionalistes del PSM i d'UM, i també EU– s'ha empipat. Quan es feren les sorprenents manifestacions del PP, Eberhard Grosske, coordinador general d'EU a Balears i portaveu parlamentari, va declarar que veia "negres presagis". Els presagis s'han complert després de l'anunci de Matas. Grosske, per altra banda, anuncià que mentre espera els tràmits parlamentaris oportuns per discutir la reforma, la seva formació començarà una campanya de conscienciació popular i de recollida de firmes en favor d'una reforma que atorgi a les Illes el tracte que fins ara han tengut les comunitats històriques.

El PSM-Nacionalistes de Mallorca, pel seu costat, posa a prova el PP. Ha presentat al president del Parlament una proposta de calendari que significarà, si s'accepta, la immediata creació d'una ponència per començar el procés de reforma. "Veurem, segons el que diguin, què hi ha de cert darrere de les declaracions", va manifestar Sampedro a aquest setmanari. En la conferència de premsa del dia 15 –feta conjuntament pel portaveu i per Sebastià Serra– Sampedro es va declarar "irritat" per l'actitud de Matas: "Ens diu que vol reformar l'Estatut, quan al setembre ni s'ho plantejava; ara vol passar per promotor de la reforma quan en realitat és Madrid qui li ho ha dit". Els dos dirigents del PSM asseguraren que tenen la convicció que darrere l'anunci de la reforma no hi ha més que la necessària adequació del text estatutari al nou sistema de finançament. Segons els nacionalistes la reforma és necessària perquè les Balears puguin obtenir la capacitat de legislar sobre els trams cedits de l'IRPF. Així, s'aprofitaria l'avinentesa per introduir-hi alguns nous aspectes menors

i, amb l'ensenyament i potser la sanitat, es faria passar per una reforma. Sampol manifestà que davant l'ofensiva del PSOE i del PP "serà fonamental que l'anunciada Diada en favor de l'autogovern sigui una enorme manifestació de reivindicació per obtenir una vertadera consideració de comunitat històrica".

A Unió Mallorquina no han caigut millor les intencions de Matas. L'endemà de Reis, el partit presidit per Maria Antònia Munar feia pública la seva disposició "a pactar una reforma que és imprescindible pel bé de les Illes". Però després de l'anunci del president, UM ha carregat fort contra PP i PSOE: "UM no pot admetre una refeta del pacte autonòmic entre els partits centralistes que vagi en contra dels interessos de les nostres institucions i dels ciutadans de les Illes Balears, tot i que compremem que tant els membres del PP com els del PSOE estiguen més pendents de satisfer els desitjos de les seves respectives cúpules centrals que de vetllar pels interessos de les Illes Balears". El partit de Munar ha fet menció, també, a la necessitat de fer una gran mobilització popular per intentar impedir les intencions que s'endevinen darrere del pacte PP-PSOE.

Així doncs, Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear, l'entitat que ha anunciat la Diada per l'autogovern el proper 10 de maig, ha dit: "no veim altra ma-



nera d'ésser tenguts en compte que la més àmplia i intensa mobilització per la llengua i l'autogovern". Si bé reconeix que "ara pot semblar difícil" aconseguir l'objectiu, Mir opina que la mobilització és "l'única via".

CiU. Aquest setmanari també ha volgut recollir l'opinió de CiU sobre el problema, atesa la seva important posició a Madrid. La coalició nacionalista catalana està disposada a abonar a les Corts espanyoles una reforma de l'Estatut de les Illes Balears en el cas que aquesta arribi a discutir-

se en el Congrés i el Senat. Els nacionalistes catalans veurien "molt positiva" una iniciativa d'aquesta mena, segons han confirmat a aquest setmanari fonts autoritzades del Grup Parlamentari Català. CiU justifica aquest suport pel caràcter "històric" de l'autogovern balear i perquè considera que les Illes "tenen un sostre competencial molt per sota de les seves necessitats, i per tant qualsevol eixamplament de l'autogovern està justificadíssim".

Mobilització del 95 que es repetirà el 10 de maig proper. Sampol pretén que la Diada es convertisca en una manifestació de reivindicació per obtenir la consideració de comunitat històrica.

Miquel Payeras

(amb informació de **Pere Martí**)

 **Generalitat de Catalunya**
Departament de Treball

(L'entnem i
l'atenem)

FONS
SOCIAL
EUROPEU



Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es ceneix a Catalunya